

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Katarzyna Przybylska
Sędziowie:	SA Maryla Domel-Jasińska SO del. Arkadiusz Kuta (spr.)
Protokolant:	stażysta Karolina Petruczenko

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2014 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa B. M. i w miejsce K. M. (1): B. M., G. M., Z. M. i K. M. (2)

przeciwko Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 31 grudnia 2013 r. sygn. akt I C 817/12

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 3 (trzecim) w ten sposób, że obniża zasądzoną na rzecz powoda B. M. kwotę 104.700 zł do kwoty 84.700 zł (osiemdziesiąt cztery tysiące siedemset złotych) i oddala jego powództwo w pozostałym zakresie;

b) w punkcie 4 (czwartym) w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powoda B. M. w miejsce kwoty 3.617 zł kwotę 2.894 zł (dwa tysiące osiemset dziewięćdziesiąt cztery złote);

c) w punkcie 5 (piątym) poprzez nadanie mu następującej treści:

„nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego

w B. od powoda B. M. z zasądzonych mu roszczenia kwotę 1.082,68 zł (jeden tysiąc osiemdziesiąt dwa złote i sześćdziesiąt osiem groszy) i od pozwanego kwotę 9.509,14 zł (dziewięć tysięcy pięćset dziewięć złotych i czternaście groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych”;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego solidarnie na rzecz powodów B. M., G. M., Z. M. i K. M. (2) kwotę 2.751 zł (dwa tysiące siedemset pięćdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powoda B. M. kwotę 1.113 zł (jeden tysiąc sto trzynaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję.

Na oryginale właściwe podpisy.

VACa 499/14

UZASADNIENIE

K. M. (1) wniosła o zasądzenie od Towarzystwa (...) w W. kwoty 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią córki E. M. i kwoty 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią córki J. M. w wypadku komunikacyjnym (...). Żądała także zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu tych świadczeń od dnia 5 lipca 2012 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu .

B. M. domagał się zasądzenia od Towarzystwa (...) w W. kwoty 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią córki E. M. i kwoty 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią córki J. M. w wypadku komunikacyjnym(...) oraz kwoty 4.700 zł tytułem odszkodowania kompensującego koszty pogrzebu córek . Żądał także zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu tych świadczeń od dnia 5 lipca

2012 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu .

Pozwane Towarzystwo (...) wniosło o oddalenie powództwa w całości .

Sąd Okręgowy w B. , wyrokiem z dnia 31 grudnia 2013 roku , zasądził od pozwanego na rzecz powodów : K. M. (1) kwotę 100.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 5 lipca 2012 roku i B. M. kwotę 104.700 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 5 lipca 2012 roku ; zasądził od pozwanego na rzecz powoda zwrot kosztów procesu w kwocie 3.617 złotych ; nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowy w B. kwotę 10.591,82 złotych tytułem kosztów sądowych .

Sąd Okręgowy ustalił , że (...)doszło do wypadku drogowego w następstwie , którego J. M. zginęła na miejscu , natomiast E. M. zmarła po przewiezieniu do szpitala . E. i J. M. były córkami powodów . Sprawca zdarzenia ubezpieczony był w zakresie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie (...) . Powodowie pismem z dnia 28 maja 2012 roku

wezwali pozwanego do wypłaty zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią E. i J. M. . Pozwany odmówił wypłaty zadośćuczynienia .

Ustala dalej Sąd Okręgowy , że E. M. w dniu wypadku miała (...), a J. M. (...). Obydwie chodziły (...). Planowały dalszą naukę (...). Rodzice nie mieli z córkami żadnych kłopotów ani w domu , ani w szkole. Obydwie uczyły się zadowolająco , otrzymywały promocje do następnej klasy . Śmierć córek znacząco wpłynęła na sytuację rodziny powodów . Jej członkowie byli bardzo związani emocjonalnie . Zerwanie tych więzi w tragiczny sposób spowodowało u powodów silną reakcję żałoby . Powodowie zostali pozbawieni wsparcia w życiu codziennym ze strony E. i J. . Do chwili obecnej nie mogą pogodzić się z ich tragiczną śmiercią , wspominają je przy każdej okazji , kultywują pamięć po zmarłych odwiedzając ich grób . K. M. (1) w wyniku doznanego wstrząsu wymagała przez długi czas (...)

W związku ze śmiercią córek B. M. poniósł koszty pogrzebu w łącznej wysokości 4.700 zł. Z uwagi na okoliczność , że pozwany nie zwrócił powyższych kosztów , Sąd uznał żądanie za uzasadnione w całości . Na podstawie przedłożonej przez powodów umowy zawartej z zakładem kamieniarskim oraz kosztorysu sąd przyjął za udowodniony koszt postawionego zmarłym dzieciom nagrobka na łączną kwotę 4.700 zł.

W ocenie Sądu pierwszej instancji żądanie powodów zasądzenia zadośćuczynienia jest zasadne i znajduje oparcie w art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Wstępnie wyjaśniono , że nie jest możliwe przyznanie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c. gdyż śmierć osoby bliskiej miała miejsce przed wejściem w życie tego przepisu ,

który zaczął obowiązywać od 3 sierpnia 2008 roku . Błędne było jednak stanowisko strony pozwanej , że w niniejszej sprawie brak jest podstaw prawnych do uznania żądania powodów . Spowodowanie śmierci osoby bliskiej stanowi naruszenie dobra osobistego najbliższych członków rodziny zmarłego w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie . Wiąż między rodzicami , a dziećmi jest jedną z silniejszych więzi międzyludzkich . Katalog dóbr

osobistych , do którego odwołuje się art. 23 k.c. ma charakter otwarty i przepis ten wymienia dobra osobiste człowieka pozostające pod ochroną prawa cywilnego w sposób przykładowy . Jednak przedmiot ochrony oparty na podstawie art. 23 i 24 k.c. jest znacznie szerszy . Należy uznać , że ochronie podlegają wszelkie dobra osobiste rozumiane jako wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego , które w życiu społecznym uznaje się za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę . Rodzina , jako związek najbliższych osób , które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa , podlega ochronie prawa . Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie , ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej . Wiąż rodzinna odgrywa doniosłą rolę , zapewniając członkom rodziny poczucie stabilności , wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia . Należy zatem przyjąć , że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. Wskazywano ponadto , że ten sam czyn niedozwolony może wyrządzać krzywdę różnym osobom . Źródłem krzywdy jest czyn niedozwolony , którego następstwem jest śmierć . Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia , a dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego przez zerwanie więzi emocjonalnej . Osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy , doznanej przez naruszenie jej własnego dobra osobistego .

Zdaniem Sądu pierwszej instancji śmierć córek spowodowała naruszenie dobra osobistego powodów , gdyż zerwana więź emocjonalna spowodowała u nich ból , cierpienie i poczucie krzywdy . Pomimo , że od wypadku upłynęło już przeszło siedem lat powodowie w dalszym ciągu nie mogą pogodzić się ze stratą dzieci . Odczuwają niewątpliwie wielki ból , krzywdę i poczucie niesprawiedliwości i dlatego zasadne ma być zasądzenie zadośćuczynienia w żądanej kwocie po 100 000 zł dla każdego z nich .

Apelację od tego wyroku wniosło Towarzystwo (...) w W. domagając się jego zmiany i oddalenia powództwa oraz zasądzenia kosztów procesu za obie instancje , ewentualnie uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji w celu przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości .

Zarzucono naruszenie art. 448 § 1 k.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie , że zasądzone powodom kwoty tytułem zadośćuczynienia są odpowiednie , podczas gdy rozmiar krzywdy , a w szczególności zakres i długotrwałość uszczerbku na zdrowiu oraz wpływ doznanej straty na możliwość prowadzenia dotychczasowego trybu życia , nie uzasadniały przyznania powodom kwot po 100.000 zł . Apelant widzi także naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 233 k.p.c. przez przekroczenie swobodnej oceny dowodów i wyprowadzenie z opinii biegłego wniosków sprzecznych z doświadczeniem życiowym i zasadami logiki co doprowadziło do przyjęcia po pierwsze , że B. M. doznał uszczerbku na zdrowiu , podczas gdy biegły stwierdził , że brak symptomów stanu depresyjnego , a tęsknota za córkami nie wpływa w sposób dezorganizujący na jego życie , a po drugie , że K. M. (1) doznała uszczerbku na zdrowiu chociaż biegły nie wskazał wysokości takiego uszczerbku , a nadto stwierdził , że stan powódki nie wpływa dezorganizująco na jej życie . Dojść miało także do naruszenia art. 232 k.p.c. przez przyjęcie , że B. M. udowodnił poniesienie kosztów pogrzebu pomimo , że nie przedstawił na żądanie pozwanego stosownych dokumentów w postaci faktur i rachunków , a jedynie umowę , która nie dowodzi faktu zapłaty . W uzasadnieniu zaskrzonego wyroku widzi się sprzeczność polegającą na ustaleniu , że śmierć córek negatywnie wpłynęła na stan emocjonalny powodów co doprowadziło do dezorganizacji , a następnie wskazaniu , że zerwanie więzi jednak nie doprowadziło do dezorganizacji .

Zażądano przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego (...)na okoliczność ustalenia trwałego uszczerbku na zdrowiu powodów .

W toku postępowania apelacyjnego zawiadomiono , że (...)zmarła K. M. (1) . Przedłożono akt poświadczenia dziedziczenia sporządzony w dniu 17 września 2014 roku przez notariusz E. S. , wpisany w repertorium A pod numerem (...) , według którego do spadku po K. M. (1) doszli w częściach równych mąż B. M. i synowie G. M. , Z. M. i K. M. (2). Spadkobiercy przystąpili do sprawy .

Powodowie domagali się oddalenia apelacji Towarzystwa (...) i zasądzenia kosztów procesu .

Sąd Apelacyjny w Gdańsku ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja Towarzystwa (...) w W. okazała się zasadna tylko odnośnie zarzutu wygórowanego świadczenia zasądzonego tytułem zadośćuczynienia na rzecz B. M. .

Wstępnie wyjaśnić należy , że wobec śmierci K. M. (1) już po wydaniu przez Sąd pierwszej instancji wyroku w sprawie wszczętej także z jej powództwa nie zachodziły podstawy do stosowania art. 174 § 2 k.p.c. Ten przewiduje bezwzględną przyczynę uchylenia wyroku , ale zapadłego po śmierci strony procesu . Nie było także podstaw do zawieszenia postępowania apelacyjnego skoro jednocześnie z ujawnieniem śmierci powódki wykazano , że do spadku po niej doszli mąż B. M. i synowie G. M. , Z. M. i K. M. (2) , a świadczenie zasądzone na rzecz spadkodawczyni należy do spadku . Zgodnie z art. 445 § 3 k.c. w związku z art. 448 zdanie drugie k.c. roszczenie o zadośćuczynienie przechodzi na spadkobierców , gdy powództwo zostało wytoczone za życia poszkodowanego . Powodowie - spadkobiercy po T. M. mogli względem pozwanego Towarzystwa (...) udowodnić swoje prawa wynikające z dziedziczenia tylko stwierdzeniem nabycia spadku albo zarejestrowanym aktem poświadczenia dziedziczenia (art. 1027 k.c.) . Z obowiązku tego wywiązali się przedkładając akt notarialny zawierający poświadczenie dziedziczenia , sporządzony w dniu 17 września 2014 roku przez notariusz E. S. i wpisany w repertorium A pod numerem (...) , według którego do spadku po K. M. (1) doszli w częściach równych mąż B. M. i synowie G. M., Z. M. i K. M. (2) . Notariusz potwierdziła także rejestrację poświadczenia dziedziczenia , co z urzędu zweryfikowano stwierdzając , że akt poświadczenia dziedziczenia zarejestrowano w Rejestrze Aktów Poświadczenia Dziedziczenia prowadzonym przez Krajową Radę Notarialną w dniu 17 września 2014 roku pod numerem (...) .

Jak chodzi o granice apelacji złożonej przez Towarzystwo (...) w W. to zaskarżeniem objęto wszystkie rozstrzygnięcia zawarte w wyroku z dnia 31 grudnia 2013 roku oraz domagano się jego zmiany i oddalenia powództwa w całości . Zarzucono zasądzenie odszkodowania pomimo niewykazania jego wysokości . Odnośnie zadośćuczynień kwestionowano ich wysokość . Nie określono jednak jakie kwoty apelant uznaje za odpowiednie . W uzasadnieniu apelacji nie odmawiano już podstawy prawnej

roszczeniom powodów o zadośćuczynienie , ale wobec wniosków apelacyjnych przypomnieć trzeba , że zasada odpowiedzialności pozwanego Towarzystwa (...) nie była sporna . Poza zapadłym przeciwko sprawcy wypadku(...)wyrokiem karnym , skazującym go za popełnienie występku , którego skutkiem była śmierć E. M. i J. M. (odpis dołączono do pozwu) , przyznano związanie umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej uzasadniające kompensację przez pozwanego skutków jakie wypadek ten za sobą pociągał. Sąd odwoławczy stoi także na stanowisku , że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może uzasadniać przyznanie członkom rodziny zmarłego zadośćuczynienia , jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu powstałego przed dniem 3 sierpnia 2008 roku . Akceptując wywody Sądu pierwszej instancji w tej materii , wskazać trzeba tylko , że K. M. (1) i B. M. , rodzicom zmarłych (...)E. M. i J. M., przysługuje zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. bowiem naruszono dobra osobiste powodów wynikające z więzi emocjonalnych jakie łączyły ich ze zmarłymi , których zerwanie spowodowało cierpienie i poczucie krzywdy , czyniąc powodów bezpośrednio poszkodowanymi czynem niedozwolonym . Za skutki tego deliktu pozwany odpowiada bowiem zawierając umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zobowiązał się do kompensacji szkód wyrządzonych osobom trzecim , wobec których odpowiedzialność ponosi ubezpieczony (art. 822 k.c.) . Zarówno w tym przypadku , jak i innych znanych z praktyki sądowej , oczywiste jest , że wielość bezpośrednio poszkodowanych deliktem nie jest zdarzeniem nadzwyczajnym także wówczas gdy podstawy prawne odpowiedzialności są rozmaite . Nowelizacja art. 446 k.c. z 3 sierpnia 2008 roku , polegająca na dodaniu § 4 , nie pozbawiła członków rodziny zmarłego możliwości dochodzenia zadośćuczynienia na

podstawie art. 448 k.c. także w przypadku gdy czyn niedozwolony popełniony został przed tą datą . Taki pogląd , tu cytowany za uzasadnieniem uchwały Sądu Najwyższego z 13 lipca 2011 roku (III CZP 32/11) , jest już ugruntowany w judykaturze , która w aktualnym stanie prawnym akceptuje dualizm , zdatnych do zastosowania dla zadośćuczynienia krzywdzie doznanej przez bliskich zmarłego , środków prawnych . Na przeszkodzie uwzględnieniu powództwa nie stoi także art. 34 ust 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych , Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (obecnie tekst jednolity z 2013 roku Dziennik Ustaw pozycja 392) . Zgodnie z treścią tego przepisu , z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie , jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego

pojazdu szkodę , będącą następstwem śmierci. uszkodzenia ciała , rozstroju zdrowia bądź też utraty , zniszczenia lub uszkodzenia mienia . Tak jak nie wyklucza ona dochodzenia przez bezpośrednio poszkodowanego roszczeń tytułem zadośćuczynienia za uszkodzenie ciała i rozstrój zdrowia ani roszczeń bliskich zmarłej ofiary wypadku drogowego opartych na art. 446 §§ 1 i 3 k.c. , a obecnie także 446 § 4 k.c. , tak i nie stoi na przeszkodzie roszczeniu z art. 448 § 1 k.c. Nie ma bowiem podstaw do upatrywania takiego skutku w stosowanej nomenklaturze . W ramach „ odszkodowania ” z art. 34 kompensuje się zarówno szkody majątkowe jak i niemajątkowe , a także roszczenia będące następstwem śmierci ofiary wypadku drogowego , których dochodzą osoby nie będące uczestnikami tego zdarzenia , a ich krzywda wymaga zadośćuczynienia .

W konsekwencji uznano , że powodowie dochodzili roszczeń znajdujących swoją podstawę prawną w art. 448 k.c. Pozostała ocena czy wysokość zasądzonych świadczeń jest odpowiednia . Już na wstępie zastrzec należy , że w rozstrzyganej sprawie niedostatecznie eksponowano tę okoliczność , że pozwem objęto w rzeczywistości pięć roszczeń , to jest żądania każdego z powodów z osobna zasądzenia dwóch świadczeń tytułem zadośćuczynienia oraz żądanie B. M. zasądzenia odszkodowania . Niezbędna indywidualizacja okoliczności określających rozmiar krzywdy w odniesieniu do każdego z poszkodowanych jest naturalna skoro art. 448 k.c. przewiduje zadośćuczynienie za krzywdę wywołaną naruszeniem dobra osobistego , a nie za sam fakt tego naruszenia . Rzecz zatem w ustaleniu konsekwencji jakie dotknęły każdego z powodów w związku z nagłą i przedwczesną śmiercią córek . Sąd pierwszej instancji pominął bliższe uzasadnienie przesłanek wpływających na wysokość należnych powodom świadczeń . Wskazać należy zatem , że trzeba brać po uwagę rolę jaką w rodzinie pełniły osoby zmarłe , rodzaj i intensywność więzi łączących pokrzywdzonych ze zmarłymi , cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią najbliższych , długotrwałość przeżywania okresu żałoby , skalę cierpień i ich wpływ na bieżące funkcjonowanie powodów , wystąpienie zaburzeń będących skutkiem nagłego odejścia bliskich , stopień w jakim pokrzywdzeni znaleźli się w nowej rzeczywistości. leczenie doznanej traumy , wiek pokrzywdzonych .

Sąd Okręgowy pominął dość oczywiste różnice w sytuacji faktycznej powodów . Jednakże stopień pokrewieństwa i to samo zdarzenie leżące u podstaw roszczenia nie wystarczają aby zadośćuczynienie określać w takiej samej wysokości . W świadczeniu tym nie występują przecież elementy represji , które dawałyby podstawy do określenia jego wysokości w odniesieniu do okoliczności zdarzenia i winy sprawcy . Skoro zadośćuczynienie

pełni funkcję kompensacyjną to decyduje rozmiar krzywdy , a ta musi być oceniana indywidualnie , stosownie do intensywności odczuć .

Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione w pierwszej instancji, a więc nie ma potrzeby ich ponownego , pełnego przytaczania . Uwzględnił jednak własne ustalenia co do istotnych elementów stanu faktycznego . Opierając się na opiniach biegłego(...)(karty 134 - 142) oraz zeznaniach świadków Z. M. i K. M. (2) i przesłuchaniu powódki K. M. (1) (e-protokół z 17 kwietnia

2013 roku) wskazuje się nadto , że z punktu widzenia pozycji zmarłych E. M. i J. M. w rodzinie , ich postawy i cech charakteru nie ma przesłanek dla różnicowania świadczeń przypadających ich ojcu i matce . Były w podobnym wieku , uczyły się w szkole (...) , (...) , planowały dalszą edukację , zamieszkiwały w domu rodzinnym , pomagały w gospodarstwie domowym . Nie eksponowano ewentualnych różnic w ich postawie czy charakterze . W przypadku

powodów także występują elementy wspólne . Nie ulega wątpliwości , że boleśnie przeżyli śmierć córek . Utracili oparcie w najbliższych członkach rodziny , które jest niezmiernie potrzebne , szczególnie jeżeli osoby te tworzyły prawidłowo funkcjonującą rodzinę . Zniweczono nadzieje powodów , będących już w zaawansowanym wieku , na pomoc jakiej można oczekiwać od dzieci , zwłaszcza że zmarłe były w domu najmłodsze . Trzej starsi synowie opuścili lub mieli opuścić dom rodzinny . Dodatkowo wskazać trzeba , że naturalne cierpienia wywołane utratą osoby bliskiej potęgowały drastyczne okoliczności wypadku . Jednocześnie jednak wiadomo , że występowały różnice w więzi z córkami, sposobie przeżywania żałoby i odwleczonych w czasie następstwach . Powódka poświęcała córkom więcej czasu , miała z nimi bliższy kontakt ; powód pracował zawodowo i zajmował się pracami wokół domu . Po wypadku u powódki utrzymywała się tendencja do powtarzanego przeżywania , a powód starał się nią opiekować i wesprzeć (...). (...) B. M. nie złożył zeznań , a ściśle nie zechciał odpowiadać na pytania , pomimo postanowienia o przeprowadzeniu dowodu z jego przesłuchania . Nie było zatem podstaw do podważenia przedstawionych wyżej ustaleń odnośnie skutków jakie pociągała za sobą śmierć jego córek .

W konsekwencji orzeczenie o świadczeniach należnych powodom musiało uwzględniać występujące , a istotne dla określenia wysokości zadośćuczynienia , elementy różnicujące sytuację powodów . Odpowiednia wysokość zadośćuczynień należnych

B. M. to 40.000 zł , a zatem łącznie 80.000 zł . Dalsze obniżanie tego świadczenia jest nieuzasadnione zważywszy na okoliczności zdarzenia , dramatyzm przeżyć jakie dotknęły powoda , dobre relacje jakie łączyły go z zamieszkującymi w domu rodzinnym córkami , czy obniżony nastrój związany z tęsknotą za córkami.

Nie było podstaw do prowadzenia postępowania dowodowego przed Sądem odwoławczym , polegającego na wywołaniu opinii biegłego (...) na okoliczności wskazane w apelacji . Według art. 381 k.p.c. Sąd drugiej instancji może pominąć nowe dowody , jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji , chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później . Zagadnienia , które miały być przedmiotem opinii nie stanowią nowości . Były przedmiotem postępowania dowodowego . W opinii biegłego(...)przeprowadzonej w pierwszej instancji dopatrzone się u powódki istotnego uszczerbku na zdrowiu . Określanie jego rozmiaru z punktu widzenia przesłanek określających wysokość zadośćuczynienia nie było niezbędne . Pozwanemu doręczono zresztą odpis opinii jeszcze w listopadzie 2013 roku . Nie zgłoszono zastrzeżeń do opinii. Wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego jest spóźniony .

W tym stanie rzeczy , na mocy art. 386 § 1 k.p.c. i przy zastosowaniu art. 448 k.c. w związku z art. 23 i 24 k.c. , zmieniono zaskarżony wyrok w części rozstrzygającej o należności głównej i obniżono zasądzone B. M. zadośćuczynienie do kwoty 40.000 zł oraz oddalono powództwo w pozostałej części .

W pozostałym zakresie apelację pozwanego oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

Rozstrzygnięcie to dotyczy także odszkodowania zasądzonego powodowi . Żądanie zapłaty kwoty 4.700 zł było o tyle niejasne , że oczekiwano zasądzenia sumy kosztów pogrzebu , a przedstawiono tylko dokumenty dotyczące wydatków na nagrobek . Jednocześnie jednak w uzasadnieniu pozwu wskazywano , że oczekiwano właśnie zwrotu kosztów postawienia nagrobka w wysokości nieprzekraczającej miejscowych zwyczajów . Powinności dowodowe wypełniono przedkładając umowę z zakładem kamieniarskim poświadczającą zlecenie nagrobka , wynagrodzenie wykonawcy i zadatkowanie na jego poczet . Powódka w swoich zeznaniach potwierdziła poniesienie kosztów pogrzebu . Roszczenie to znajdowało podstawę w art. 446 § 1 k.c. - zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty pogrzebu temu , kto je poniósł.

Orzekając o odsetkach ustawowych Sąd Okręgowy ograniczył się do wskazania jego podstawy prawnej . Uwzględniając , że wezwanie do zapłaty świadczeń dochodzonych następnie w niniejszej sprawie pochodzi z 28 maja 2012 roku , a z akt ubezpieczeniowych wynika , że doręczone zostało 31 maja 2012 roku , termin spełnienia świadczenia upływał z dniem 30 czerwca 2012 roku . Termin wymagalności świadczenia ubezpieczyciela określa art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych (j.w.), Uprawniony zgłasza swoje roszczenie bezpośrednio do zakładu ubezpieczeń związanego umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ze

sprawcą wypadku (art. 19 ust. 1 ustawy) . Zakład ubezpieczeń przeprowadza postępowanie w zakresie ustalenia zasadności i wysokości roszczenia i obowiązany jest do jego zaspokojenia w zakresie uzasadnionym okolicznościami w terminie 30 dni, licząc od dnia zawiadomienia o szkodzie . Stąd pozwany pozostaje w opóźnieniu z zapłatą , a odsetki zasądzono zgodnie z żądaniem powodów od 5 lipca 2012 roku .

O kosztach procesu pomiędzy B. M. i pozwanym w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji orzeczono na podstawie art. 98 §§ 1 i 3 k.p.c. B. M. ostał się ze swoimi żądaniem w 80 % . Suma poniesionych kosztów wyniosła 3.617 zł . Pozwane Towarzystwo (...) nie poniosło w pierwszej instancji kosztów . Obniżono zatem zasądzone na rzecz powoda koszty procesu o 20 % - do kwoty 2.894 zł.

Niezbędna była także korekta rozstrzygnięcia o kosztach sądowych . Na koszty te składały się nieuiszczone przez powodów , zwolnionych od kosztów sądowych , opłaty od pozwu (5.000 zł powódka , 5235 zł powód) i wynagrodzenie biegłego (356,82 zł) . Powódka ostała się w pierwszej instancji ze swoimi żądaniem w całości . Stąd , na mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity z 2010 roku Dziennik Ustaw Numer 90 pozycja 594) od pozwanego pobrać należało równowartość opłaty obciążającej powódkę i połowę wynagrodzenia biegłego - łącznie 5.178,41 zł . Powód wygrał ostatecznie w 80 % . Z nieuiszczonych kosztów sądowych w kwocie 5.413,41 zł , na które składa się opłata w wysokości 5.235 zł i połowa wynagrodzenia biegłego - 178,41 zł , od powoda przypada z zasądzonych roszczenia kwota 1.082,68 zł , o czym orzeczono na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1 wskazanej ustawy . W pozostałym zakresie nieuiszczone koszty w kwocie 4.330,73 zł obciążają pozwanego (łącznie z kosztami związanymi z postępowaniem toczącym się na skutek powództwa K. M. (1) - 9.509,14 zł).

O kosztach postępowania apelacyjnego , w części dotyczącej świadczenia zasądzonych na rzecz K. M. (1) , której następcami prawnymi są mąż B. M. i synowie G. M. , Z. M. i K. M. (2) , orzeczono na mocy art. 98 §§ 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzoną kwotę 2.751 zł składa się 2.700 zł stanowiące wynagrodzenie pełnomocnika określone na podstawie §§ 6 pkt 6 w związku z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie /.../(tekst jednolity z 2013 roku Dziennik Ustaw pozycja 461) i opłaty skarbowe od pełnomocnictw w kwocie 51 zł.

Jak chodzi o koszty procesu za drugą instancję związane z powództwem B. M. to apelant ostał się ze swoimi żądaniem zmiany wyroku i oddalenia powództwa w 20 % . Uiszczył opłatę od apelacji w kwocie 5.235 zł . Powód pokrył zaś koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2.700 zł (podstawa prawna jak wyżej) . Z sumy tych kosztów w kwocie 7.935 zł obciąża powoda 20 % , a zatem 1.587 zł . Poniósł natomiast koszty o 1.113 zł wyższe i taką kwotę powodowi zasądzono na mocy art. 100 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.